

Strömsunds kommun

Rektorn vid Hjalmar Strömerskolan

heidi.sundelin@zonline.se

Beslut för gymnasieskola med särskole- elever

efter tillsyn av Hjalmar Strömerskolan
i Strömsund

Tillsyn av Hjalmar Strömerskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Strömsund under våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Hjalmar Strömerskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 23 och 25 maj 2012.

Helhetsbedömning

Enligt Skolverkets officiella statistik för år 2011 lämnade 81 procent av eleverna vid Hjalmar Strömerskolan gymnasieskolan med slutbetyg inom fyra år. Av dessa var närmare 83 procent behöriga att söka till högskola. Den genomsnittliga betygspoängen var 13,8. Under den senaste femårsperioden har andelen elever med slutbetyg varierat mellan 81 och 87 procent och andelen högskolebehöriga mellan 81 och 92 procent. Den genomsnittliga betygspoängen har under samma period varierat mellan 13,6 och 14,0. I en nationell jämförelse ligger resultaten under den senaste femårsperioden i nivå med eller något under riksnittet.

Personal och elever uttrycker i intervjuer och i enkäter att de mestadels trivs och känner sig trygga i sin skola. I den dagliga verksamheten arbetar man med värdegrundsfrågor och för att skapa en god studiemiljö. Värdegrundsarbetet på skolan har under året haft inriktning mot demokrati och integration mot bakgrund av att en stor andel av eleverna kommer från andra länder. Inom vissa program ingår också som naturliga inslag samtal om etik, jämställdhet samt demokratiska fri- och rättigheter. Skolans plan mot kränkande behandling måste dock utvecklas för att fullt ut motsvara de krav som lagen ställer.

På Hjalmar Strömerskolan finns många elever med annat modersmål än svenska. Studiehandledning på modersmålet erbjuds men verksamheten har enligt Skolinspektionens bedömning inte riktigt funnit sina former. Skolinspektionen vill betona vikten av att studiehandledning på modersmålet erbjuds som ett verktyg för att stödja kunskapsutvecklingen hos elever med annat modersmål än svenska och bedömer att skolan måste utvärdera utformningen av den studiehandledning som erbjuds för att försäkra sig om att den utgör det stöd som eleverna har rätt till.

För övriga delar av arbetet med särskilt stöd har skolan utarbetade rutiner och har under året också samarbetat med Specialpedagogiska skolmyndigheten för att hitta fungerande former. Ändå är det Skolinspektionens bedömning att skolan måste förbättra kvaliteten på åtgärdsprogrammen för att de ska bli effektiva verktyg i arbetet med att hjälpa elever i behov av särskilt stöd.

Skolan erbjuder modersmålsundervisning i samiska, men inte i andra språk, med förklaringen att endast ett fåtal elever har ansökt eller visat intresse för att få undervisning i sitt modersmål. Skolinspektionen vill också här poängtera vikten av att skolan ger elever med annat modersmål än svenska tydlig information om möjligheten att läsa sitt modersmål som ett ämne på introduktionsprogrammet. För nyanlända elever på språkintröduktion är det av största vikt att så snabbt som möjligt skaffa sig behörighet att söka till ett nationellt program i gymnasieskolan. För att vara behörig måste eleven ha godkända betyg i åtta alternativt tolv grundskoleämnen. Ett av dessa ämnen kan vara elevens modersmål, vilket måste betraktas som en stor fördel för den enskilda eleven. Skolinspektionens bedömning är att skolan måste se till att erbjuda modersmålsundervisning till elever med annat modersmål än svenska och att kommunen och skolan måste öka sina ansträngningar för att ge eleverna tydlig information om fördelarna med att studera sitt modersmål.

I kvalitetsredovisningen sammanställs skolans resultat på ett övergripande plan. I övrigt är redovisningen mer en beskrivning av den verksamhet som bedrivits under året och mindre en utvärdering och analys av varför resultaten ser ut som de gör i olika grupper och program. För att en skola ska kunna utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder. För Hjalmar Strömerskolan måste analysen av resultaten fördjupas för att kunna bli ett användbart redskap i skolans utvecklingsarbete. I det arbetet måste rektorn också se till att i högre grad involvera lärare, övrig personal och elever.

Skolans yrkesprogram har utvecklat ett gott samarbete med de olika branscherna på orten, vilket har fått till följd att det för de flesta av programmen är lätt att hitta väl fungerande praktikplatser till eleverna. Ett undantag är dock Barn- och fritidsprogrammet, där det enligt elever och personal är svårt att få igång en fungerande samverkan med branschen.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Hjalmar Strömerskolan i Strömsund måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Strömsunds kommun att senast den 3 december 2012 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Skolans ordningsregler är inte framtagna under medverkan av eleverna.

Skolans plan mot kränkande behandling motsvarar inte författningarnas krav.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Se till att eleverna är med i utarbetandet av skolans ordningsregler (5 kap. 5 § skollagen).
- Se till att skolans plan mot kränkande behandling motsvarar författningarnas krav (6 kap. 8 § skollagen).

Särskilt stöd

~~Skolan ger inte studiehjälp på modersmålet till de elever som behöver det. Åtgärdsprogrammen motsvarar inte författningarnas krav.~~

*Rättelse enl. 26 §
förvaltningslagen
2012-09-11 AB.*

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Se till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn ser inte till att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Analysera resultat och måluppfyllelse och besluta om förbättringsåtgärder (4 kap. 3 - 5 §§, Lgy 11 2.6 Rektors ansvar/Lpf 94 2.6 Rektors ansvar).
- Se till kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever (4 kap. 4 § skollagen).

Anmärkningar

Skolinspektionen har vid tillsynen konstaterat mindre allvarliga brister som måste åtgärdas för att eleverna ska få den utbildning de har rätt till. Huvudmannen ges därför en anmärkning.

En redogörelse av konstaterade brister finns nedan under Skäl för beslut.

Till följd av anmärkningarna ska **Ni senast den 3 december 2012** vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa dessa åtgärder för Skolinspektionen.

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

- Rektorn måste se till att det är tydligt för elever, personal och föräldrar vem som är ansvarig för att leda och samordna det pedagogiska arbetet vid skolan.

Omfattning, innehåll och resurstillgång

- Skolan erbjuder körkortsutbildning i form av lokal kurs, vilket inte är förenligt med författningarna.

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolans ordningsregler är inte framtagna under medverkan av eleverna.

Skolans plan mot kränkande behandling motsvarar inte författningarnas krav.

Motivering:

Enligt skollagen ska det vid varje skolenhet finnas ordningsregler som är utarbetade under medverkan av eleverna. Ordningsreglerna ska följas upp på varje skolenhet och beslutas av rektor. På Hjalmar Strömerskolan finns ordningsregler framtagna. Det framgår dock i intervjuer med både elever, personal och skolledning att reglerna är inaktuella och att de elever som finns på skolan idag inte har varit med och utarbetat dem, vilket är ett krav enligt skollagen.

Vidare ska det, enligt skollagen, vid varje skolenhet finnas en plan mot kränkande behandling. Den ska utarbetas på nytt varje år och i det arbetet ska eleverna finnas med. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Skrivningarna ska utgå ifrån en tydlig kartläggning av situationen på skolan och konkret beskriva vilka åtgärder som ska vidtas under året för att stärka skolans värdegrundssarbete och komma tillrätta med missförhållanden. En redogörelse för hur åtgärderna har genomförts ska också finnas med i efterkommande års plan.

Vid Hjalmar Strömerskolan finns en plan mot kränkande behandling. Den motsvarar lagens krav i vissa avseenden, dock inte i alla. Av planen framgår att insatser på temat integration gjorts under föregående läsår mot bakgrund av att många nyanlända elever påbörjat sina studier vid skolan. I övrigt syns det inte i planen att den utgår ifrån en kartläggning av den aktuella situationen på skolan och de åtgärder som planeras för året är inte konkreta utan av mer allmän-giltig karaktär. Det framgår inte heller att planen också ska omfatta gymnasie-särskolans verksamhet.

Författning:

5 kap. 5 § och 6 kap. 8 § skollagen.

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Åtgärdsprogrammen motsvarar inte författningarnas krav.

Motivering:

Vid skolan finns utarbetade rutiner för hur man ska arbeta för att utreda elevers eventuella behov av särskilt stöd och i förekommande fall utarbeta åtgärdsprogram. Skolan har under föregående läsår arbetat för att tydliggöra rutinerna och har i det arbetet också fått hjälp av Specialpedagogiska skolmyndigheten vid ett antal utbildningstillfällen med skolans personal.

Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår dock att de mål och insatser som formuleras i programmen inte alltid är konkreta och formulerade på ett sätt som gör att de är möjliga att utvärdera. I vissa åtgärdsprogram finns inte heller en tydlig koppling mellan elevens behov och de insatser som skolan ska bistå med. Skolinspektionen bedömer att skolan måste förbättra kvaliteten på åtgärdsprogrammen för att de ska bli effektiva verktyg i arbetet med att hjälpa elever i behov av särskilt stöd. Rektorn behöver också vinnlägga sig om att arbetet med särskilt stöd utvärderas på en övergripande nivå för att kunna försäkra sig om att de stödinsatser som görs också får effekt i form av ökad måluppfyllelse.

Författning:

9 kap. 9 § gymnasieförordningen och 3 kap. 9 § skollagen.

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning:**

Rektorn ser inte till att det fullt ut bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete.

Motivering:

Enligt skollag och läroplan ansvarar rektorn för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolan i syfte att utveckla verksamheten och öka måluppfyllelsen.

Lärarna träffas i sina respektive arbetslag och för diskussioner om pedagogiska frågor. Dessa träffar används bland annat till diskussioner och bedömning av nationella prov och tolkning av betygskriterier/kunskapskrav för olika kurser men också till olika typer av uppföljningar och utvärderingar av verksamheten. Lärarna menar i intervjuer att de utvärderar sina kurser tillsammans med eleverna.

För läsåret 2010/2011 har rektorn utarbetat en kvalitetsredovisning som är gemensam för gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Den är en sammanställning av de utvärderingar som gjorts på arbetslagsnivå och utgår ifrån de kommunövergripande målen för gymnasieskolan. I kvalitetsredovisningen finns en sammanställning över skolans resultat på ett övergripande plan. I övrigt är redovisningen mer en beskrivning av den verksamhet som bedrivits under året

och mindre en utvärdering och analys av varför resultaten ser ut som de gör i olika grupper och program. Exempelvis finns i kvalitetsredovisningen inga uppgifter på vilka resultat verksamheten för de nyanlända har gett, inte heller finns en redovisning eller analys av skillnaderna i resultat mellan pojkar och flickor eller en utvärdering av vilken effekt i form av ökad måluppfyllelse som arbetet med särskilt stöd har gett under läsåret. Den verksamhet som bedrivs inom ramen för gymnasiesärskola behandlas inte i skolans kvalitetsredovisning.

På Hjalmar Strömerskolan finns många elever med annat modersmål än svenska. Enligt gymnasieförordningen har de rätt att få studiehandledning på sitt modersmål om de behöver det. Enligt rektorn erbjuds studiehandledning på de modersmål som finns representerade på skolan. I intervjuer med lärare framkommer dock att den studiehandledning som erbjuds, inte riktigt har funnit sina former, utan mer är att betrakta som tolkhjälp. Skolinspektionen vill betona vikten av att studiehandledning på modersmålet erbjuds som ett verktyg för att stödja kunskapsutvecklingen hos elever med annat modersmål än svenska. Skolan måste därför grundligt utvärdera utformningen av den studiehandledning på modersmålet som erbjuds för att försäkra sig om att den utgör det stöd som eleverna har rätt till.

För att en skola ska kunna utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder. För Hjalmar Strömerskolan måste analysen av resultaten fördjupas för att kunna vara ett användbart redskap i skolans arbete för att hitta välgrundade åtgärder i syfte att förbättra dem. I det arbetet måste rektorn också se till att i högre grad involvera lärare, övrig personal och elever.

Författning:

4 kap. 4, 5 §§ skollagen, Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar/Lpf 94 2.6 Rektors ansvar.

Anmärkning:

Bedömningsområde: Ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

Bedömning:

Rektorn måste se till att det är tydligt för elever, personal och föräldrar vem som är ansvarig för att leda och samordna det pedagogiska arbetet vid skolan.

Motivering:

Enligt skollagen beslutar rektor över sin enhets inre organisation och kan uppdra åt en annan anställd, som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter. På Hjalmar Strömerskolan finns en rektor och två biträdande rektorer. I intervjuer med dessa och med annan personal fram-

går att rektorn ensam leder och samordnar det pedagogiska arbetet på skolan. Även för eleverna framstår det som tydligt att rektorn är den som tar beslut rörande deras utbildning. De biträdande rektorerna stöttar rektorn i arbetet, men enskilda ledningsuppgifter har inte överlåtits till dem av rektorn.

I ett dokument benämnt "Fördelningen av arbetsuppgifter i skolledningen", som Skolinspektionen tagit del av i samband med tillsynen, anges dock att ansvaret är delat mellan de respektive biträdande rektorerna och rektorn. Skolinspektionen vill påpeka det olyckliga i att på detta sätt beskriva fördelningen av arbetsuppgifter. Det kan leda till en otydlighet för elever, personal och föräldrar om vem det är som tar beslut om och är ansvarig för enskilda elevers utbildning. Rektorn kommer i direkt anslutning till besöket se till att skrivningarna i dokumentet ändras så att det tydligt framgår på vem ansvaret vilar. Mot bakgrund av detta samt att det i intervjuer med såväl rektor, biträdande rektorer, personal och elever är tydligt vem som är rektor, bedöms bristen som mindre allvarlig.

Författning:

4 kap. 6, 7 §§ 2010 års skollag.

Bedömningsområde: Omfattning, innehåll och resurstillgång**Bedömning:**

Skolan erbjuder körkortskurs i form av lokal kurs, vilket inte är förenligt med författningarna.

Motivering:

Gymnasieskolor får anordna körkortsutbildning endast på de utbildningar som ger behörighet som yrkesförare. Regeringsrätten har i dom från 2009-11-20 fastslagit att körkortsutbildning, fransett i de program som är förberedande för yrken där fordon framförs yrkesmässigt, inte uppfyller de krav författningarna ställer på de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program. Enligt Skolinspektionens tidigare ställningstagande ska elever som inte påbörjat kursen vid tidpunkten för Regeringsrättens dom erbjudas omval.

På Hjalmar Strömerskolan erbjuds innevarande läsår, 2011/2012, körkortsutbildning i form av en lokal kurs även för elever på andra program, vilket således inte är tillåtet. Rektorn är medveten om detta och menar att skolan för att hålla sitt löfte till elever låter dem slutföra kursen under detta läsår, men att kursen därefter kommer att tas bort för andra program än dem som förbereder för yrken där fordon framförs yrkesmässigt. Skolinspektionen förutsätter att så sker och bedömer därför bristen som mindre allvarlig.

Skolinspektionen

Beslut

2012-06-25

10 (14)

Dnr 43-2011:5550

Författning:

2 kap. 14-16 §§ 1992 års gymnasieförordning.

Bakgrund

Måluppfyllelse

Enligt Skolverkets officiella statistik lämnade år 2011 81 procent av eleverna vid Hjalmar Strömerskolan gymnasieskolan med slutbetyg inom fyra år. Av dessa var närmare 83 procent behöriga att söka till högskola. Den genomsnittliga betygspoängen var 13,8. Under den senaste femårsperioden har andelen elever med slutbetyg varierat mellan 81 och 87 procent och andelen högskolebehöriga mellan 81 och 92 procent. Den genomsnittliga betygspoängen har under samma period varierat mellan 13,6 och 14,0.

Flera av skolans program har ett lågt elevantal och därför redovisas inte resultaten för de programmen i den officiella statistiken. Sammantaget för samtliga program på skolan har dock över 93 procent av eleverna år 2011 nått minst godkänt betyg i alla kärnämneskurser utom i Religion A och Svenska B, där 87 respektive 89 procent av eleverna nådde minst godkänt betyg. 99 procent uppnådde minst godkänt i projektarbetet.

Personal och elever uttrycker i intervjuer och i enkäter, både skolans egna och Skolinspektionens, att de mestadels trivs och känner sig trygga i sin skola. Förhållningssättet mellan elever och mellan elever och personal är respektfullt och det råder ett gott arbetsklimat. I intervjuer framkommer dock att incidenter har inträffat, men att skolan har en beredskap för att agera och vidta åtgärder för att skapa en god skolmiljö för samtliga elever.

I intervjuer med lärare, elever och skolläring framkommer att man inom ramen för den dagliga verksamheten arbetar med värdegrundsfrågor och för att skapa en god studiemiljö. Inom vissa program ingår också som naturliga inslag samtal om etik, jämställdhet samt demokratiska fri- och rättigheter. En gemensam studiedag om värdegrundsfrågor har genomförts med inriktning mot demokrati och integration. Skolans plan mot kränkande behandling måste dock utvecklas för att fullt ut motsvara lagens krav.

Beskrivning av Hjalmar Strömerskolan

Hjalmar Strömerskolan är Strömsunds kommuns enda gymnasieskola och erbjuder utbildning på 13 nationella program samt individuella program och introduktionsprogram. Skolan har cirka 400 elever och ligger i centralorten Strömsund. Verksamheterna bedrivs i lokaler på fyra olika platser på någon kilometers avstånd från huvudbyggnaden. Verksamhet för ett fåtal elever mottagna i gymnasiesärskolan bedrivs integrerat i ett par av programmen.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredaren Eva Ahlman och avdelningsjurist Eva-Lena Öhlund Brännström

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Agnetha Burström
Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).